

הָזֶה, פְּנֵגַד הָעוֹלָם שֶׁל מַעְלָה. וְכָל מָה שֵׁישׁ לְמַעְלָה, פְּדוּגְמָתוֹ לְמַטָּה. וְכָל מָה שֵׁישׁ לְמַטָּה, פְּדוּגְמָתוֹ בֵּינָם. וְהִפְלֵ אֶחָד. בְּרָא בְּעֵלְיוֹנִים הַמְּלֹאכִים, בְּרָא בְּרָא בֵּינָם לְוִיתָן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת לו') לְחַבֵּר אֶת הָאֱהָל לְהִיּוֹת אֶחָד. כְּתוּב בְּאֲדָם, כִּי בְּצֹלַם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם, וְכָתוּב (תְּהִלִּים ח) וַתַּחֲסְרֵהוּ מַעַט מֵאֱלֹהִים. אִם בְּנֵי אָדָם חֲשׁוּבִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם (בְּמַעֲשֵׂיו) כֹּל זֶה, וְהֵם אֲבוּדִים וּמְטָפָה מַעֲפָר הַבָּאָר, בְּמָה בְּאִים לְשֹׂאב מִמֶּנּוּ? וּבַחֵר בְּעֵלְיוֹנִים, וּבַחֵר בְּיִשְׂרָאֵל. לְעֵלְיוֹנִים לֹא קָרָא בְּנִים. לְתַחֲתוֹנִים קָרָא בְּנִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (דְּבָרִים יד) בְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. הוּא קָרָא לָהֶם בְּנִים, וְהֵם קָרְאוּ לוֹ אָב, וְכָתוּב (יִשְׁעִיָּה סג) כִּי אַתָּה אָבִינוּ. וְכָתוּב דְּוָדִי לִי וְאָנִי לוֹ. הוּא בָּחַר בִּי, וְאָנִי בְּחַרְתִּי בּוֹ.

הָרֹעֵה בְּשׁוֹשְׁנִים, הוּא רוּעָה בְּשׁוֹשְׁנִים, אֵף עַל פִּי שְׁהַקּוֹצִים סָבִיב לָהֶם, וְאִין אַחַר יָכוֹל לְרַעוֹת בְּשׁוֹשְׁנִים כְּמוֹתוֹ. דְּבָר אַחַר הָרֹעֵה בְּשׁוֹשְׁנִים - מָה שׁוֹשֵׁן זֶה הוּא אָדָם וּמִימֵיו לְבָנִים, כִּף הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְנַהֵיג עוֹלָמוֹ מִמֵּדַת הַדִּין לְמֵדַת הַרַחֲמִים, וְכָתוּב (שִׁם א) אִם יִהְיֶה חֲטָאֵיכֶם כְּשָׁנִים כְּשֶׁלֶּג יִלְבִּינּוּ. רַבִּי אַבְרָהָם הָיָה הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ, וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי יִצְחָק. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, פָּגַשׁ אֶת אוֹתָם וְרָדִים. נָטַל אֶחָד רַבִּי אַבְרָהָם בְּיָדוֹ וְהָיָה הוֹלֵךְ. פָּגַשׁ בָּהֶם רַבִּי יוֹסִי. אָמַר, וּדְאִי שְׁשִׁכְנָה כְּאֵן, וְאָנִי רְאִיתִי בְּיַדִּי רַבִּי אַבְרָהָם לְלַמֵּד חֻכְמָה רַבָּה, שֶׁהָרִי יִדְעָתִי שְׂרַבִּי אַבְרָהָם לֹא נָטַל אֶת זֶה אֶלָּא לְהַרְאוֹת חֻכְמָה.

אָמַר רַבִּי אַבְרָהָם, שָׁב, בְּנֵי, שָׁב. יִשְׁכְּבוּ. הָרִיחַ רַבִּי אַבְרָהָם בְּאוֹתוֹ הַגֹּרֵד. אָמַר, וּדְאִי אֵין הָעוֹלָם הָזֶה, פְּנֵגַד הָעוֹלָם שֶׁל מַעְלָה. וְכָל מָה שֵׁישׁ לְמַעְלָה, פְּדוּגְמָתוֹ לְמַטָּה. וְכָל מָה שֵׁישׁ לְמַטָּה, פְּדוּגְמָתוֹ בֵּינָם. וְהִפְלֵ אֶחָד. בְּרָא בְּעֵלְיוֹנִים הַמְּלֹאכִים, בְּרָא בְּרָא בֵּינָם לְוִיתָן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת לו') לְחַבֵּר אֶת הָאֱהָל לְהִיּוֹת אֶחָד. כְּתוּב בְּאֲדָם, כִּי בְּצֹלַם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם, וְכָתוּב (תְּהִלִּים ח) וַתַּחֲסְרֵהוּ מַעַט מֵאֱלֹהִים. אִם בְּנֵי אָדָם חֲשׁוּבִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם (בְּמַעֲשֵׂיו) כֹּל זֶה, וְהֵם אֲבוּדִים וּמְטָפָה מַעֲפָר הַבָּאָר, בְּמָה בְּאִים לְשֹׂאב מִמֶּנּוּ? וּבַחֵר בְּעֵלְיוֹנִים, וּבַחֵר בְּיִשְׂרָאֵל. לְעֵלְיוֹנִים לֹא קָרָא בְּנִים. לְתַחֲתוֹנִים קָרָא בְּנִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (דְּבָרִים יד) בְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. הוּא קָרָא לָהֶם בְּנִים, וְהֵם קָרְאוּ לוֹ אָב, וְכָתוּב (יִשְׁעִיָּה סג) כִּי אַתָּה אָבִינוּ. וְכָתוּב דְּוָדִי לִי וְאָנִי לוֹ. הוּא בָּחַר בִּי, וְאָנִי בְּחַרְתִּי בּוֹ.

הָרֹעֵה בְּשׁוֹשְׁנִים, הוּא רוּעָה בְּשׁוֹשְׁנִים, אֵף עַל פִּי שְׁהַקּוֹצִים סָבִיב לָהֶם, וְאִין אַחַר יָכוֹל לְרַעוֹת בְּשׁוֹשְׁנִים כְּמוֹתוֹ. דְּבָר אַחַר הָרֹעֵה בְּשׁוֹשְׁנִים, מָה שׁוֹשֵׁן זֶה הוּא אָדָם, וּמִימֵיו לְבָנִים, כִּף הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מְנַהֵיג עוֹלָמוֹ, מִמֵּדַת הַדִּין לְמֵדַת הַרַחֲמִים. וְכָתוּב (יִשְׁעִיָּה א') אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כְּשָׁנִים כְּשֶׁלֶּג יִלְבִּינּוּ. רַבִּי אַבְרָהָם הָיָה אֲזִיל בְּאוֹרְחָא, וְהָיָה עִמִּיהֵ רַבִּי יִצְחָק. אֲדַהּוּ אֲזִילִי, פָּגַע בְּאִינוּן וְרָדִים, נָטַל חַד רַבִּי אַבְרָהָם בְּיָדוֹ וְהָיָה אֲזִיל. פָּגַע בְּהוּ רַבִּי יוֹסִי, אָמַר וּדְאִי שְׁכִינְתָּא הַכָּא, וְאִנְא חֲמִינְא בְּיָדוֹ דְּרַבִּי אַבְרָהָם, לְמִילָף חֲכָמְתָּא סְגִיָּא, דְּהָא יִדְעָנָא, דְּרַבִּי אַבְרָהָם לֹא נָטַל הָאִי אֶלָּא לְאַחֲזָאָה חֲכָמְתָּא.

אָמַר רַבִּי אַבְרָהָם, תִּיב בְּרִי תִיב. יְתָבוּ. אָרַח רַבִּי אַבְרָהָם בְּהָהוּא וְרָדָא, אָמַר, וּדְאִי אֵין

הָרֹעֵה בְּשׁוֹשְׁנִים, הוּא רוּעָה בְּשׁוֹשְׁנִים, אֵף עַל פִּי שְׁהַקּוֹצִים סָבִיב לָהֶם, וְאִין אַחַר יָכוֹל לְרַעוֹת בְּשׁוֹשְׁנִים כְּמוֹתוֹ. דְּבָר אַחַר הָרֹעֵה בְּשׁוֹשְׁנִים, מָה שׁוֹשֵׁן זֶה הוּא אָדָם, וּמִימֵיו לְבָנִים, כִּף הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מְנַהֵיג עוֹלָמוֹ, מִמֵּדַת הַדִּין לְמֵדַת הַרַחֲמִים. וְכָתוּב (יִשְׁעִיָּה א') אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כְּשָׁנִים כְּשֶׁלֶּג יִלְבִּינּוּ. רַבִּי אַבְרָהָם הָיָה אֲזִיל בְּאוֹרְחָא, וְהָיָה עִמִּיהֵ רַבִּי יִצְחָק. אֲדַהּוּ אֲזִילִי, פָּגַע בְּאִינוּן וְרָדִים, נָטַל חַד רַבִּי אַבְרָהָם בְּיָדוֹ וְהָיָה אֲזִיל. פָּגַע בְּהוּ רַבִּי יוֹסִי, אָמַר וּדְאִי שְׁכִינְתָּא הַכָּא, וְאִנְא חֲמִינְא בְּיָדוֹ דְּרַבִּי אַבְרָהָם, לְמִילָף חֲכָמְתָּא סְגִיָּא, דְּהָא יִדְעָנָא, דְּרַבִּי אַבְרָהָם לֹא נָטַל הָאִי אֶלָּא לְאַחֲזָאָה חֲכָמְתָּא. אָמַר רַבִּי אַבְרָהָם, תִּיב בְּרִי תִיב. יְתָבוּ. אָרַח רַבִּי אַבְרָהָם בְּהָהוּא וְרָדָא, אָמַר, וּדְאִי אֵין

מתקיים אלא על הריח, שהרי ראיתי שאין נפש מתקימת אלא על ריח, ולכן הדס במוצאי שבת.

פתח ואמר, דודי לי ואני לו הרעה בשושנים. מי גרם לי שאני לדודי ודודי לי? מפני שהוא מנהיג עולמו בשושנים. מה שושן יש בו ריח והוא אדם, מוצקין אותו והוא מתהפף ללבן, ולעולם ריחו לא זז - כף הקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו בדרך זה, שאלמלא כן לא יתקיים העולם בשביל האדם החוטא. והחוטא נקרא אדם, כמו שנאמר אם יהיו חטאיכם פשנים פשג לבינו. מקריב קרבנו לאש שהוא אדם. זורק הדם סביב למזבח שהוא אדם. מדת הדין אדם. מוצקין אותו והריח, ועולה העשן כלו לבן, ואז האדם נהפך ללבן, נהפך מדת הדין למדת הרחמים.

ובא ראה, כל מדת הדין אין צריך הריח שלו אלא מצד אדם. והינו שאמר רבי יהודה, מהו שכתוב (מלכים א' יח) ויתגודדו כמשפטם וגו' עד שפך דם עליהם? אלא היו יודעים שלא ישיגו ממדת הדין כרצונם, זולתי באדם.

אמר רבי יצחק, ועוד - אדם ולבן נקרב לעולם, והריח עולה משתייהן. מה השושן אדם ולבן - כף ריח הקרבן. והקרבן מאדם ולבן. בא וראה מריח הקטורת, שהסמנים, מהם אדמים ומהם לבנים, כגון הלבונה שהוא לבן, מר דרור אדם, והריח עולה מאדם ולבן. ועל כן מנהיג עולמו בשושנים, שהוא אדם ולבן, וכתוב (יחזקאל מד) להקריב לי חלב ודם. כגון זה אדם מקריב חלבו ודמו, ומתפפר לו, זה אדם וזה לבן. מה השושן שהוא אדם והוא

העולם מתקיים אלא על הריח. דהא חזינא דלית נפשא מתקיימא אלא על ריחא. ועל דא, הדס במוצאי שבת.

פתח ואמר דודי לי ואני לו הרועה בשושנים. מי גרם לי, שאני לדודי ודודי לי, מפני שהוא מנהיג עולמו בשושנים. מה שושן יש בו ריח, והוא אדם, מוצקין אותו, והוא מתהפף ללבן, ולעולם ריחו לא זז. כף הקדוש ברוך הוא, מנהיג עולמו בדרך זה, שאלמלא כן לא יתקיים העולם בשביל האדם החוטא. והחוטא נקרא אדם, כמה דאת אמר, אם יהיו חטאיכם פשנים פשג (דף כ"ע"ב) לבינו, מקריב קרבנו לאש שהוא אדם. זורק הדם, סביב למזבח שהוא אדם. מדת הדין אדם, מוצקין אותו, ועולה העשן כלו לבן, ואז האדם נהפך ללבן, נהפך מדת הדין למדת הרחמים. ותא חזי, כל מדת הדין, אין צריך הריח שלו, אלא מצד אדם. והינו דאמר רבי יהודה, מה דכתיב, (מלכים א' יח) ויתגודדו כמשפטם וגו' עד שפך דם עליהם. אלא היו יודעים, שלא ישיגו ממדת הדין כרצונם, זולתי באדם.

אמר רבי יצחק, ועוד, אדם ולבן נקרב לעולם, והריח עולה משתייהן. מה השושן אדם ולבן, כף ריח הקרבן. והקרבן מאדם ולבן. בא וראה מריח הקטורת, שהסמנים, מהם אדומים, ומהם לבנים, כגון הלבונה, שהוא לבן, מר דרור אדם, והריח עולה מאדם ולבן. ועל כן מנהיג עולמו בשושנים, שהוא אדם ולבן. וכתוב (יחזקאל מד) להקריב לי חלב ודם.

כגון זה, אדם מקריב חלבו ודמו, ומתפפר לו, זה אדם וזה לבן. מה השושן שהוא אדם והוא

לָבָן אֵין מוֹצְקִין אוֹתוֹ לַחְזוֹר פֵּלוּ לָבָן אֶלֶּא בָּאֵשׁ - פֶּן הִקְרַבְנָן אֵין מוֹצְקִין אוֹתוֹ לַחְזוֹר פֵּלוּ לָבָן אֶלֶּא בָּאֵשׁ. עֲכָשׁוּ, מִי שְׂיֹשֵׁב בְּתַעֲנִיתוֹ וּמִקְרִיב חֶלְבוֹ וְדָמוֹ, אֵינוֹ נִצְמַק לַחְזוֹר פֵּלוּ לָבָן אֶלֶּא בָּאֵשׁ. שְׁאֵמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִתּוֹךְ תַּעֲנִיתוֹ שֶׁל אָדָם מַחְלִישִׁין אֵיבָרָיו, וְגוֹבֵר עָלָיו הָאֵשׁ. וּבִאֲוֹתָהּ שְׁעָה צָרִיף לְהִקְרִיב חֶלְבוֹ וְדָמוֹ בְּאוֹתוֹ הָאֵשׁ, וְהוּא הַנִּקְרָא מִזְבַּח פִּפְרָה.

וְהֵינּוּ דְרַבִּי אֶלְעָזָר, כְּשֶׁהָיָה יוֹשֵׁב בְּתַעֲנִית, הָיָה מִתְפַּלֵּל וְאוֹמֵר: גָּלוּי וְיָדוּעַ לִפְנֵיךָ ה' אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁהִקְרַבְתִּי לִפְנֵיךָ חֶלְבִי וְדָמִי, וְהִרְתַּחְתִּי אוֹתָם בְּחַמִּימוֹת חִלְשַׁת גּוּפִי, יְהִי רְצוֹן מִלִּפְנֵיךָ שְׂיֵהָא הַרִיחַ הָעוֹלָה מִפִּי בְשַׁעָה זוֹ, כְּרִיחַ הָעוֹלָה מִהִקְרַבְנָן בָּאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ, וְתִרְצָנִי.

נִמְצָא שְׁאָדָם הוּא מִקְרִיב בְּתַעֲנִיתוֹ הַחֶלֶב וְהַדָּם, (וְהָאֵשׁ) וְהַרִיחַ שְׁעוֹלָה מִפִּיו, הוּא מִזְבַּח פִּפְרָה, וְלִפְיֶכָף תִּקְנֵנוּ הַתְּפִלָּה בְּמִקְוֵם הַקְּרָבָן, וּבִלְבַד שְׂיִתְפַּנּוּ לְמָה שְׁאֵמְרֵנוּ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִכָּאֵן וְלִהְלָאָה כְּתוּב (בַּמְדַּבֵּר ל"א) כֹּל דְּבַר אֲשֶׁר יָבֵא בָּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בָּאֵשׁ וְטָהַר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּשֶׁהָיָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּים, אָדָם מִקְרִיב קֶרְבָּנוֹ בְּעֵנִין זֶה, וּמִתְכַּפֵּר לוֹ. עֲכָשׁוּ, תְּפִלָּתוֹ שֶׁל אָדָם מְכַפֵּר לוֹ בְּמִקְוֵם הַקְּרָבָן, כִּי הָיָה גִּוּוֹנָא.

דְּבַר אַחַר, דּוּדֵי לִי וְאֲנִי לוֹ הִרְעָה בְּשׁוֹשְׁנִים. מִה הַשׁוֹשְׁנִים קוֹצִים מְצוּיִים בְּתוֹכָם, אִף הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְנַהֵיג עוֹלָמוֹ בְּצַדִּיקִים וּרְשָׁעִים. מִה הַשׁוֹשְׁנִים, אֲלֵמְלָא הַקּוֹצִים אֵין הַשׁוֹשְׁנִים מִתְקַיְמִין. דְּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּמָה הַרְשָׁעִים אֵין הַצַּדִּיקִים נִכְרִים. שְׁאֵמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּמָה הַצַּדִּיקִים נִכְרִים? מִתּוֹךְ שֶׁיֵּשׁ רְשָׁעִים,

לוֹ, זֶה אָדָם, וְזֶה לָבָן. מִה הַשׁוֹשְׁן שֶׁהוּא אָדָם וְהוּא לָבָן, אֵין מוֹצְקִין אוֹתוֹ לַחְזוֹר פֵּלוּ לָבָן, אֶלֶּא בָּאֵשׁ. פֶּן הִקְרַבְנָן אֵין מוֹצְקִין אוֹתוֹ לַחְזוֹר פֵּלוּ לָבָן, אֶלֶּא בָּאֵשׁ. עֲכָשׁוּ, מִי שְׂיֹשֵׁב בְּתַעֲנִיתוֹ, וּמִקְרִיב חֶלְבוֹ וְדָמוֹ, אֵינוֹ נִצְמַק לַחְזוֹר פֵּלוּ לָבָן, אֶלֶּא בָּאֵשׁ. דְּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִתּוֹךְ תַּעֲנִיתוֹ שֶׁל אָדָם, מַחְלִישִׁין אֵיבָרָיו, וְגוֹבֵר עָלָיו הָאֵשׁ, וּבִאֲוֹתָהּ שְׁעָה, צָרִיף לְהִקְרִיב חֶלְבוֹ וְדָמוֹ בְּאוֹתוֹ הָאֵשׁ, וְהוּא הַנִּקְרָא מִזְבַּח פִּפְרָה. וְהֵינּוּ דְרַבִּי אֶלְעָזָר, כִּד הוּא יְתִיב בְּתַעֲנִיתָא, הוּא מְצַלִּי וְאָמַר, גָּלוּי וְיָדוּעַ לִפְנֵיךָ ה' אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי, שֶׁהִקְרַבְתִּי לִפְנֵיךָ חֶלְבִי וְדָמִי, וְהִרְתַּחְתִּי אוֹתָם בְּחַמִּימוֹת חִלְשַׁת גּוּפִי, יְהִי רְצוֹן מִלִּפְנֵיךָ, שְׂיֵהָא הַרִיחַ הָעוֹלָה מִפִּי בְשַׁעָה זוֹ, כְּרִיחַ הָעוֹלָה מִהִקְרַבְנָן בָּאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ, וְתִרְצָנִי.

נִמְצָא, שְׁאָדָם הוּא מִקְרִיב בְּתַעֲנִיתוֹ הַחֶלֶב וְהַדָּם, (וְהָאֵשׁ) וְהַרִיחַ שְׁעוֹלָה מִפִּיו, הוּא מִזְבַּח פִּפְרָה, וְלִפְיֶכָף תִּקְנֵנוּ הַתְּפִלָּה בְּמִקְוֵם הַקְּרָבָן, וּבִלְבַד שְׂיִתְפַּנּוּ לְמָה דְּאֵמְרֵן. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִכָּאֵן וְלִהְלָאָה כְּתִיב, (בַּמְדַּבֵּר ל"א) כֹּל דְּבַר אֲשֶׁר יָבֵא בָּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בָּאֵשׁ וְטָהַר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּשֶׁהָיָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּים, אָדָם מִקְרִיב קֶרְבָּנוֹ בְּעֵנִין זֶה, וּמִתְכַּפֵּר לוֹ. עֲכָשׁוּ, תְּפִלָּתוֹ שֶׁל אָדָם מְכַפֵּר לוֹ בְּמִקְוֵם הַקְּרָבָן, כִּי הָיָה גִּוּוֹנָא.

דְּבַר אַחַר, דּוּדֵי לִי וְאֲנִי לוֹ הִרְעָה בְּשׁוֹשְׁנִים. מִה הַשׁוֹשְׁנִים קוֹצִין מְצוּיִין בְּתוֹכָם, אִף הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מְנַהֵיג עוֹלָמוֹ בְּצַדִּיקִים וּרְשָׁעִים. מִה הַשׁוֹשְׁנִים, אֲלֵמְלָא הַקּוֹצִים, אֵין הַשׁוֹשְׁנִים מִתְקַיְמִין. פֶּן אֲלֵמְלָא הַרְשָׁעִים, אֵין הַצַּדִּיקִים נִכְרִים. דְּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּמָה הַרְשָׁעִים אֵין הַצַּדִּיקִים נִכְרִים. שְׁאֵמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּמָה הַצַּדִּיקִים נִכְרִים? מִתּוֹךְ שֶׁיֵּשׁ רְשָׁעִים,

הצדיקים גיפרים, מתוך שיש רשעים, דאלמלא רשעים אין הצדיקים גיפרים. דבר אחר הרועה בשושנים - המנהיג עולמו בשש שנים, והשביעית שבת לה'. דבר אחר בשושנים, באותם ששנים בתורה.

ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו כהן מדין. רבי חייא פתח ואמר, (תהלים כ"ג) מזמור לדוד יי רועי לא אחסר. פלומר, יי רועי: יי הרועה שלי. מה הרועה מנהיג את הצאן, ומוליכם למרעה טוב, למרעה שמן, במקום נחלי מים, מישר הליכתן בצדק ובמשפט. אף הקדוש ברוך הוא, כתיב בנאות דשא ירביצני על מי מנחות ינהלני נפשי ישובב.

אמר רבי יוסי, דרף הרועה, לנהוג בצדק את צאנו, להרחיקם מן הגזל, להנהיגם במישור, והשכט בידו שלא יטו ימין ושמאל. כף הקדוש ברוך הוא, הוא רועה את ישראל להנהיגם במישור, ובכל עת השכט בידו שלא יטו ימין ושמאל.

דבר אחר ומשה היה רועה, אמר רבי יוסי, תדע לך, שכל זמן שהרועה חכם לנהל את צאנו, הוא מוכן לקבל עול מלכות שמים. ואם הרועה שוטה, עליו נקרא (משלי כ"ו) תקנה לכסיל ממנו.

אמר רבי יהודה, משה חכם היה, ובקי לנהוג את צאנו. בא וראה, מדוד, שנאמר (שמואל

א', ט"ז) והנה רועה בצאן. ללמדך שדוד (ד' ק"א) חכם גדול היה, והיה רועה צאנו פדין וכשורה. לפיכך, עשהו הקדוש ברוך הוא מלך על כל ישראל. ולמה צאן ולא בקר. אמר רבי יהודה, ישראל נקראים צאן. שנאמר, (יחזקאל ל"ד) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם. וכתיב,

שאלמלא רשעים אין הצדיקים גיפרים. דבר אחר הרועה בשושנים - המנהיג עולמו בשש שנים, והשביעית שבת לה'. דבר אחר בשושנים - באותם ששנים בתורה.

ומשה היה רועה את צאן יתרו חתנו כהן מדין. רבי חייא פתח ואמר, (תהלים כ"ג) מזמור לדוד ה' רעי לא אחסר. פלומר, ה' רעי - ה' הרועה שלי. מה הרועה מנהיג את הצאן ומוליכם למרעה טוב, למרעה שמן, במקום נחלי מים, מישר הליכתן בצדק ובמשפט - אף הקדוש ברוך הוא, כתיב בנאות דשא ירביצני על מי מנחות ינהלני נפשי ישובב.

אמר רבי יוסי, דרף הרועה לנהג בצדק את צאנו, להרחיקם מן הגזל, להנהיגם במישור, והשכט בידו שלא יטו ימין ושמאל. כף הקדוש ברוך הוא הוא רועה את ישראל להנהיגם במישור, ובכל עת השכט בידו שלא יטו ימין ושמאל.

דבר אחר ומשה היה רועה - אמר רבי יוסי, תדע לך, שכל זמן שהרועה חכם לנהל את צאנו, הוא מוכן לקבל על מלכות שמים. אם הרועה שוטה, עליו נקרא (משלי כ"ו) תקנה לכסיל ממנו.

אמר רבי יהודה, משה חכם היה, ובקי לנהג את צאנו. בא

וראה מדוד, שנאמר (שמואל-א טז) והנה רועה בצאן. ללמדך שדוד חכם גדול היה, והיה רועה צאנו פדין וכשורה, לפיכך עשהו הקדוש ברוך הוא מלך על כל ישראל. ולמה צאן ולא בקר? אמר רבי יהודה, ישראל נקראים צאן, שנאמר (יחזקאל ל"ד) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם